

reproductie
g in den tem-
ethlehem, een
artikelen en
het duister in
de Volkeren-
kunst", een no-
maal van W. G.
dische vertel-
iek overzicht),
feest" (een ver-
en een slot-

ner van „De
en Keuning
etische bijdra-
tentoonstelling
oed, die ande-
Vrouwen; Jan
al van Leentje
aan de kerst-
tinkel over „de
ts „Het Stille
nige Kerstver-
s, J. D. C. van
es naar foto's.
f" van Simon

er van „Tim o-
hoeve, Zwolle).
ens Kerstnum-
inhoud, die
is een hoofd-
s: Vertrouwen,
N. Voorhoeve,
en, door A. R.,
antlekeningen
van Hoogstra-
kening van C.
erstavond van
drika Kuyper-
heden van M. G.
lië"; Bijbelsch
1; Reproductie
ann; Kerstoo-
stbede, gedicht
kunstfoto; Van
stboom, die in
productie naar
Hoff; Voor de

van den Dag.
J. F. Tierie Jr.
ofdredacteur.
13 illustraties
naar een origi-
Het geheel in
tie naar origi-
ff.
stof van allerlei
geboden wordt
rgd.
het dan maar
leszins gemoti-
rbij en dus ook
zijn nog vele in
voor die lees-
s gading
C. T.

UK LEVEN

sion.

muziekuitvoe-
assion zich wel
oord Gods voor
den nog altoos

ze rubriek een
amige kwesties.
n. Daarbij ging
g, of het karak-
erende stof als
Christus, wel
an een compo-
Bach gemaakt
rd wordt.

orden, zijn wat
uitvoering als
doch uitsluitend
jze waarop ze
kunst" in het

wee dingen, die
f het een Chris-
eringen bij te
e daarbij werk-
eloovigen is, en
ingen niet aan-

beginnen met
r ik denk, wel
muleering zal

zijn, maar toch ook als zoodanig niet door de
vingers mag worden gezien.

Ik bedoel de constatering, dat openbare uitvoe-
ringen als die van „Toonkunst" uitvoeringen zijn
door ongeloofigen.

Zulk een vonnis te vellen over een kring van
honderden menschen is in hoogere mate licht-
vaardig, vloekt met een der eerste eischen van
christelijke naastenliefde, en stelt zeker niet min-
der schuldig voor God dan het bijwonen van
welke vergadering of welke muziek-uitvoering ook.

Och ja, ik weet wel, hoe vlot zulk een vonnis
velen van de lippen gaat; hoe gewoon men in
sommige christelijke — ook (misschien moest ik
zeggen „vooral") in gereformeerde — kringen is, al
wie in eenig verband, hetzij wettig hetzij onwettig,
tot ongeloofigen staat, ook zelf maar kortweg tot
de ongeloofigen te rekenen. — Maar juist omdat
ik het weet, zie ik de roeping om elkander voor
deze schrikkelijke zonde van lichtvaardigheid en
liefdeloosheid in het oordeelen te waarschuwen.

Is het niet grenzenloos lichtvaardig heel een
kring van menschen als ongeloofigen te stem-
pelen, alleen omdat men weet — of misschien
niet eens wéét, maar alleen reden heeft om te
veréézen, dat sommigen, zeg velen, ervan, tot de
ongeloofigen behooren?

Of iemand voor een geloovige of voor een on-
geloofige te houden is, hebben wij, die geen harte-
kenners zijn, te laten beslissen door zijn belij-
denis en wandel.

En als ik me dan een oordeel moest vormen
over iemand die in de uitvoering van de Mattheüs-
Passion een werkzaam aandeel neemt, en dien ik
van elders niet ken, en daarbij de liefde aan het
woord liet komen, dan zou ik hem niet bij de
ongeloofigen, maar bij de geloovigen moeten
rekenen. Want al zingend belijdt zoo iemand het
Evangelie van het lijden en sterven onzes Heeren.

Doch — ik zal me hierbij niet langer ophouden.

De bedoeling van vrager zal wel niet zoo be-
denkelijk zijn geweest. Ik heb maar even willen
waarschuwen. —

Laat ons aannemen, dat er in een uitvoering,
als waarover het gaat, inderdaad ongeloofigen,
veel ongeloofigen, een werkzaam aandeel hebben.
Dan is inzonderheid vraag, of het een geloovige voegt
haar bij te wonen.

In deze ééne vraag zitten, dunkt me, twee andere
vragen.

Ook en eerst de onuitsprokene, of een onge-
loovige een werkzaam aandeel mag nemen in
dergelijk een uitvoering. En de uitgesproken vraag
gaat dan uit van de veronderstelling, dat hij het
niet mag.

Die veronderstelling lijkt me niet juist.

En ik denk daarbij b.v. aan de heidensche
Syriërs, die wel als houthakkers en waterpuffers
hebben mogen helpen aan Salomo's tempelbouw.

Maar — ik ga daarop niet in.

Laat ons aannemen, dat de veronderstelling
juist is.

Dan volgt daar toch zeker niet uit, wat vrager
vreesd dat er uit volgt.

Wat er uit volgt is dan dit, dat een ongeloofige
zich zou bezondigen door deel te nemen aan de
uitvoering. Ook, dat wie over de toelating tot mede-
werking hebben te beslissen, zich bezondigen zou-
den door een uitgesproken ongeloofige als mede-
werker toe te laten.

Zij en zij alléén dragen de verantwoordelijkheid.
In geen enkel opzicht komt deze voor rekening
van den toehoorder, die van de feiten niet
weten en nog veel minder ze voorkomen kan.

Op dezelfde lijn ongeveer ligt het antwoord op
de tweede vraag.

Natuurlijk zou het gewenscht zijn, dat elke uit-
voering van de Mattheüs-Passion door gebed werd
geleid.

Toch stel ik me voor, dat het, bij een zoo ge-
mengd publiek als onze openbare concerten be-
zoekt, wel zeer moeilijk zou zijn, bij den aanvang
die eerbiedige stilte te verkrijgen die het gebed
vordert.

Behalve dat, zou, met het oog op het gemengd
karakter van het publiek, zulk bidden — dat im-
mers gemeenschappelijk bidden zou moeten
zijn? — nog veelmeer in strijd zijn met den eisch
van waarheid dan 't meewerken van ongeloofigen
aan de uitvoering. —

Doch we kunnen dit in het midden laten; want
de oplossing ligt elders.

Ze ligt hierin, dat, zooals we zeiden, een gelo-
vige die een uitvoering van de Mattheüs-Passion
bijwoont, niet verantwoordelijk is voor de leiding
van de samenkomst, en derhalve ook niet voor
het niet-bidden bij den aanvang. De beslissing
daarover staat bij anderen, en zij zijn er daar-
om verantwoordelijk voor.

De geloovige bezoeker zou die pas gaan deelen,
zoo de redenen daarvoor hem bekend waren,
en zijn bijwoning van de uitvoering moest geacht
worden een betuigen van instemming daarmee
te zijn. En als die redenen dan bleken te zijn een
minachten van 't gebed, en niet — wat óók denk-
baar ware — vrees, dat de heiligheid van het
bidden schade mocht lijden, dan zou hij die mede-
verantwoordelijkheid stellig niet kunnen dragen,
en zich dus moeten onthouden.

Doch zoolang deze gegevens ontbreken, lijkt het
me, dat er voor hem geen „verboden" bij den
toegang staat.

Of men zou de stelling moeten aandurven, dat
het een christen onder alle omstandigheden ver-
boden is een vergadering bij te wonen, die niet
met gebed geopend wordt.

Maar dàl zal wel niemand staande houden.
Practisch handelt ook niemand naar dien regel.
Denk slechts aan de gemeenteraads-vergaderingen
op tal van plaatsen, aan vergaderingen van polder-
besturen, enz. enz.

Wie hier een wet zou willen stellen bedenke
ook wel, dat hij met een verbod van toegang
tot alle vergaderingen die niet met bidden aan-
vangen, niet klaar is. Want hoe druk we het ook
met vergaderingen hebben, tegenwoordig — er is
altos nog heel wat meer te doen in 't leven. En
wie zal willen uitmaken, bij welke handelingen
of werkzaamheden er wel en bij welke er niet
afzonderlijk gebeden behoeft te worden.

Wie het poogde zou zich en aan het christelijk
leven en aan het gebed-zelf vergrijpen. Hij zou
van het gebed een stuk wettisch werk, en van de
vrijgemaakte onzes Heeren Jezus Christus vor-
men-dienaars maken.

Laat ons ook voor dezen zuurdeesem der Fari-
zeën ons wachten.

Intusschen is er niets dat een geloovige ver-
hindert te bidden, eer hij een uitvoering van de
Mattheüs-Passion gaat beluisteren. Hij kan het
doen eer hij van huis gaat. Hij kan het doen op
weg naar de concertzaal. Hij kan het ongemerkt
in de zaal zelve doen, vóór en — onder het
luisteren.

En laat hij het dan doen, niet alleen voor zich
zelve, maar óók voor anderen: voor die met
hem luisteren, voor de leden van het orkest,
voor de zangers en de zangeressen en voor den
orchest-directeur — voor hen allen: dat ze niet
met een ongeloofig, maar met een geloovig hart
in de heilige dingen verkeerden mogen.

B.

F.

OPVOEDING EN ONDERWIJS

„Onze arme Openbare School".

Op 30 November l.l. bevatte „Het Schoolblad",
orgaan van het Nederlandsch Onderwijzersgenoot-
schap een artikel onder bovenstaande meelijwek-
kende titel. Een mensch kan gauw tot armoede
vervallen, dat wisten we wel, maar dat een zoo-
vele jaren rijk begunstigd instituut zoo spoedig
in beklag zou komen bij haar eigen voorstanders,
dat is toch wel wat nieuws in Nederland. En
vooral, wanneer men leest, wat nu wel de oor-
zaken zijn van deze intredende en nog veel verder
dreigende armoede, dan staat men nog meer ver-
wonderd. Door de schokkende gebeurtenissen van
de wereldoorlog, door de aandacht, die men gaf
aan het spannend worstelen aan het Westfront,
kon het in Nederland gebeuren, dat het algemeen
kiesrecht en de volledige financiële gelijkstelling
van de Bijzondere School met de Openbare door
links en rechts over en weer werden aanvaard.
„Het Nederlandsche volk had nauwelijks gemerkt,
wat er was gebeurd, geabsorbeerd als het was
door de gebeurtenissen van het Westfront..."

En toen is de armoede voor de Openbare
scholen begonnen. Ze kon de concurrentie met de
nu als paddestoelen uit de grond oprijzende Bij-
zondere Scholen niet volhouden. Haar voorstan-
ders hadden dan ook het vertrouwen in de ver-
schillende politieke partijen verloren, zoo betoogt
de schrijver verder, alleen de Vrijzinnig-Democrati-
sche partij was nog voor 100 procent te ver-
trouwen. En nu is het te verstaan, hoe groot het
gevoel van armoede in de gelederen wordt, nu
een van de voormannen van die partij, Minister
Marchant, krachtens de onafwijsbare eisch van
bezuiniging moet medewerken om menige Open-
bare School te sluiten. Het helpt niet, dat Z.Exc.
zegt: de kleine schooltjes komen voor bij het
Openbaar Onderwijs.

Men zou veel liever zien, dat de reutevergoeding,
die de Bijzondere School krijgt krachtens artikel
205 van de Wet-1920, maar eens werd herzien. Nog
altijd willen velen, evenals bij het aannemen van
de wet werd voorgesteld, de eigendommen van de
schoolbesturen, dikwijls met groote moeite bijeen-
gebracht, bespaard uit schrale beurzen, even aan
de gemeenschap trekken en ze dan gelijk stellen
met de scholen, die uit de gemeentekas werden
gebouwd. Men staat eenvoudig verstand over het
geringe gevoel voor recht en billijkheid, dat bij
zulke voorstellen aan het woord komt. Mag een
ieder niet meer doen met het zijne wat hij wil?
Zouden de goede rekenaars onder de Openbare
collega's eens de moeite willen doen, uit te reke-
nen, hoeveel miljoenen de Bijzondere scholen al-
tijd nog aan de publieke kassen hebben uitge-
spaard? Ze zouden daar wel een zware bereke-
ning aan krijgen. Maar het gaat hun als verwen-
de menschen: als de bevoorrechtiging ophoudt, voelen
ze zich verongelukkig.

Wil men de schrijver in het Schoolblad gelooven,

dan gaan er heel wat kinderen naar de Bijzon-
dere Scholen, die daar komen, omdat de ouders
overreed worden of onder geestelijke pressie staan:
weigering van doop, van ondersteuning door het
kerkelijk ambestuur, opzegging van hypotheek,
van een gehuurde woning. Ik haal nu woordelijk
aan: „Ach! indien men de ouders vrij liet, wer-
kelijk geestelijk en economisch vrij, onze Open-
bare Scholen zouden vol zitten. Duizenden ouders,
die uit vrees hun kinderen sturen naar de Christe-
lijke scholen, denken met heimwee aan de tijd,
toen alle kinderen van ons volk naar één school
gingen. Economische vrijheid van de massa zou
de ondergang zijn van de Bijzondere School. En
niet alleen de ouders zouden de nieuwe dag met
vreugde begroeten, maar ook talloze leerkrachten
bij het confessioneel onderwijs, die in het dwang-
buis van het dogma zijn gevangen, maar welke
toch levende menschen zijn... Arme Openbare
School, gij die de kinderen van heel ons volk wil-
det vereenigen in uw koesterende liefde, zooals de
moederhen haar kiekens verzamelt en koestert,
gij zijt het slachtoffer geworden van partijzucht
en van geloofsonverdraagzaamheid.

Weinigen zijn u trouw gebleven en moeilijk ge-
noeg heeft men het hun gemaakt; aan zachte en
harde dwang hebben zoovelen weerstand moeten
bieden. En aan hen, die volmaakt onschuldig zijn
aan de gruwelijke geldverspilling, gevolg van een
waaninnige scholensplitsing, aan hen tracht men
het weinige te ontnemen, dat zij onder zoo moei-
lijke omstandigheden hebben weten te bewaren".

Tot zoover de heer B. in het Schoolblad. Men
zou heel nuchter vragen, of de schrijver nu heele-
maal niets weet van wat op bovenstaande ont-
boezemingen op velerlei wijs reeds geantwoord is.
Heeft Minister Marchant hem niet duidelijk kun-
nen maken, dat de dure kleine schooltjes zich be-
vinden in dienst van het Openbaar Onderwijs?
Weet hij ook niet, dat een zeer groot deel van de
ouders zeer afkeerig is van de geest, die onder
de dienaren van het publieke onderwijs heerscht?
Dat heeft Minister Marchant ook al geconstateerd.
Het is zoo gemakkelijk, wanneer men zijn klan-
dizie verliest, dit te wijten aan een vermoede
pressie, die op de klanten zou zijn uitgeoefend. Maar
men doet verstandig, eerst eens te vragen, of het
ook kan liggen aan de waar, die men geleverd
heeft of aan de wijze, waarop men de klanten
heeft bediend.

Ik hoop, dat de schrijver nog eens kennis wil
nemen van de moeiten en de zorgen, die tien-
tallen van jaren door vele ernstige, eenvoudige
menschen zijn besteed aan hun Christelijke scho-
len. Die waren een verhooring van hun gebed.
Daar konden ze hun kinderen aan toevertrouwen.
Dat waren menschen met een teere consciëntie.
Misschien dat hij dan nog eens kan bereiken het
hooge standpunt van een Thorbecke, toch wel
een onverdachte voorstander van de Openbare
School, die het Bijzonder Onderwijs beschouwde
als een welkome bijdrage tot het publieke onder-
wijs. Hij kon zich zelfs voorstellen, dat al het
onderwijs op zulke scholen werd gegeven. Wat
belet toch de heer B. om de scholen te bouwen
naar de zin van die duizenden ouders? Dan kan
men doen, zoo men wil! Of begrijpt hij toch ook
wel, dat het stichten van Bijzondere Scholen toch
altijd nog een alles behalve gemakkelijk en zeker
niet voordeelrijk werk is?

Gelukkig voor hem, de schrijver grijpt moed.
„Maar, de rekening zal niet sluiten! De geest
der humaniteit zal eens herrijzen..."

De oude partijen hebben hun rol gespeeld. En
de toekomst zal het aanzijn geven aan een alge-
meene nationale school!

Moeten dan de minderheden misschien maar
weer onderdrukt worden? We zullen de toekomst
met onze scholen in weerwil van deze profetieën
rustig afwachten. We hebben altijd nog de hoop,
dat er genoegzame kracht in de belijders van de
Naam des Heeren is overgebleven, om, zoo noodig,
een nieuwe schoolstrijd aan te binden. Het is onze
vaderen, noch ons, in onze kamp voor de vrije
school ooit te doen geweest om zilver of goud,
alleen om de vrijheid en om de gelijkstelling voor
de wet. Want we hebben nooit kunnen begrijpen,
waarom de belijders van de waarheid, die de
Heilige Schrift ons brengt, op onze Geuzenbodem
ook maar in iets zouden moeten worden achter-
gesteld bij degenen, die zich bij voorkeur huma-
nisten noemen.

En boven die gelijkstelling stellen we nog de
vrijheid, om onze kinderen te kunnen onderwijzen
naar de belofte, die we bij de doop van onze
kinderen hebben afgelegd.

Ja, het is zoo, de Openbare School is arm, zal
ook altijd arm blijven. Ook toen ze rijk verzorgd
werd, was ze nog arm, want ze mist haar natuur-
lijke verzorgers. De Overheid heeft een beurs,
maar heeft geen hart. En daarom moet verkom-
meren, wie geen andere koestering kent. Misschien
leert men aan de overzijde nog eens waardeeren,
dat de voorstanders van de School met den Bijbel
in moeizame strijd hebben veroverd de vrijheid
van onderwijs. Daar schuilt een stuk volkskracht
in, die, ook weer blijkens het schrijven in het
Schoolblad, nog maar altijd niet op de volle
waarde kan worden geschat.

Gr.

G. MEIMA.